

Boekverslag Nederlands Een hart van steen door Renate Dorrestein

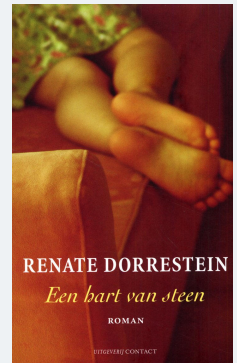
Boekverslag door een scholier

3902 woorden

17 jaar geleden

★ 7,9

82 keer beoordeeld

Auteur	Renate Dorrestein
Genre	Psychologische roman
Eerste uitgave	1998
Vak	Nederlands

Titelverklaring:

Dit boek heeft 2 titelverklaringen. De eerste is: Omdat de grafsteen van het graf van de familie van Bommel een beetje de vorm heeft van een stenen hart (vindt Ellen) "Als je goed keek, zag je dat de grafsteen hartvormig was, een ijskoud stenen hart dat alles zou overleven zonder ooit een tel te hoeven kloppen". En de tweede is, omdat na alles wat er in Ellens leven gebeurt is, ze een hart van steen heeft gekregen. De gebeurtenissen laten een mens natuurlijk niet koud en het zou dus zo kunnen zijn dat ze haar gevoel gewoon compleet verdringt en zich ervoor afsluit. Dus een "gevoelloos hart", oftewel "Een hart van steen".

Ik vind wel dat de titel bij het boek past en dat het de lading van het boek dekt. De titel geeft ook aan dat een mens zijn/ haar gevoel kan verdringen. Iets dat Ellen 25 jaar lang heeft gedaan.

Samenvatting:

Ellen van Bommel is twaalf jaar als ze te horen krijgt dat haar moeder in verwachting is van een vijfde kind. Ellen vindt dat niet zo leuk, want ze vindt dat het huis al vol genoeg is. Als haar vader aan haar vraagt hoe de baby zou moeten heten, verzint ze de meest vreselijke naam die ze maar kan bedenken, Ida. Zo wordt haar zusje uiteindelijk genoemd, terwijl haar ouders haar liever Sophie hadden genoemd.

Ellens vader en moeder hebben een eigen bedrijf, bureau van Bommel, het kantoor zit vast aan hun huis. Ellens moeder, Margje, stopt met werken als ze in verwachting is van Ida.

Na de geboorte van Ida, begint Margje een beetje door te draaien. Ze is ontzettend bezorgd dat er iets gebeurt met Ida en is helemaal geobsedeerd door God. Alles moet uit Gods wil, tenminste.... wat ZIJ denkt dat God wilt!

Ze laat haar kinderen tot haar bidden, dat er niks met Ida zal gebeuren en ze doopt Ida iedere keer in bad, drukt het hoofdje onder water, zodat er als ze weer omhoog gehaald wordt, er allemaal water uit haar

mondje komt. Verder loopt ze vaak 's nachts met haar baby door het huis te dwalen. Ze deed dit allemaal omdat God het wilde, dacht ze.

Margje draait steeds verder door en ziet nog maar één oplossing om haar kinderen, man en zichzelf te kunnen beschermen. Ze dacht bij zichzelf: "Nu hun zielen nog rein zijn, moeten we ze redden." Ze besluit zichzelf, de kinderen en haar man van kant te maken.

Margje laat Ellen vitaminepillen op schoteltjes leggen, zodat ze genoeg vitamine binnen zouden krijgen, zodat ze meer weerstand zouden krijgen. Daarna neemt Ellen de hond Orson mee voor een stevige wandeling naar het strand. Als ze terug komt ziet ze in de keuken Billie en Kester met plastic zakken over hun hoofd schuin in hun stoel hangen. Op het aanrecht ziet ze een vuilniszak met de voetjes van haar zusje Ida eruit stekend. Eerst denkt ze dat het een grapje is, maar als je ook de levenloze lichamen van haar ouders aantreft heeft ze door dat het ernst is. Later in het boek blijkt dan ook dat de "vitaminepillen" die Ellen op het schoteltje had gelegd geen "vitaminepillen" waren, maar "slaappillen" en "Valium". Onder de tafel in de keuken, ziet ze haar broertje Carlos, die nog hoestte, hij was dus nog in leven.

Na deze gebeurtenis zijn Ellen en Carlos terechtgekomen in het tehuis "de eenhoorn". Daar krijgt Ellen te maken met psychische problemen. Op een dag wordt Carlos een dagje meegenomen door een familie, die hem misschien wil adopteren. Als Carlos weer terug komt van het uitje, neemt Ellen hem mee en vluchtten ze weg van het tehuis.

Ze lopen een heel eind en dan bedenkt Ellen zich dat ze wel naar de rector van haar oude school kan gaan. De rector neemt ze in huis en belt "de eenhoorn" op om te zeggen dat Ellen en Carlos daar zijn. Ze worden opgehaald en gaan weer terug naar het tehuis. Carlos wordt geadopteerd en gaat naar een pleeggezin.

Voor Ellen breekt een moeilijke tijd aan zonder haar broertje. Ze zoekt hem nog een keer op, maar hij heeft een andere naam en ze is heel jaloers op hem, zij wordt immers toch niet geadopteerd, want ze is al te oud. Ellen blijft in het tehuis tot ze 18 is. Ze gaat daarna medicijnen studeren en ontmoet Thijs, met wie ze trouwt en al gauw weer gaat scheiden.

Op een dag ziet Ellen dat haar ouderlijk huis (Lijsterlaan 11) te staat. Ze twijfelt geen moment en koopt het huis.

Voor haar tuin wilde ze spullen halen en is toen naar Intratuin gegaan. Achter de kassa zat Bas, hij was vroeger in dienst bij haar ouders, hij herkent haar. Hij biedt aan om de spullen te komen brengen en vanaf dan worden ze goede vrienden.

Toen Ellen het huis kocht, was ze net zwanger, van een onbekende vader. Als ze bijna een miskraam krijgt, moet ze van de dokter plat liggen en hij biedt aan om iemand bij haar in te laten wonen, die haar verzorgt. De vrouw die samen met haar drie dochters bij haar in komt wonen heet Lucia. Ze is op de vlucht voor haar man en heeft al in veel blijf-van-mijn-lijf huizen gezeten. Ze verbiedt Ellen elk contact met de buitenwereld omdat ze bang is dat haar man haar vindt.

Ellen en Lucia kunnen het niet met elkaar vinden. Ellen begrijpt niet waarom Lucia niet gaat scheiden en wordt een beetje moe van haar gezeur. Lucia vindt dat Ellen niets te zeuren heeft, omdat ze een groot huis

heeft en waarschijnlijk ook genoeg geld.

Wanneer Ellen weer voor zichzelf kan zorgen, gaat Lucia weg, ze heeft besloten om toch te gaan scheiden van haar man.

Al die tijd dat ze in bed ligt heeft ze genoeg tijd om na te denken over wat er vroeger gebeurd is. Ze krijgt herinneringen terug die ze vijftwintig jaar lang heeft verdrongen. Ze herinnert zich weer precies wat er gebeurd is. Ook laten haar dode broer en zus, Kester en Billie, haar niet met rust.

Om af te rekenen met haar verleden gaat Ellen naar de kelder waar ze alle herinneringen weer naar boven haalt.

Ze komt tot één conclusie: De dag dat haar moeder het hele gezin ombracht, was ze Ellen simpelweg vergeten. In haar paniek had ze niet meer opgelet. "In haar paniek en opwindning heeft mijn moeder me niet gemist. Mijn bestaan was haar eenvoudig ontschoten. Als ze ook maar één tel had kunnen pauzeren om te denken: Ellen!, dan had ik dat drie kilometer verderop, op het stille strand, gevoeld of misschien zelfs gehoord. Maar mijn moeder is mij vergeten".

later in het boek word duidelijk dat Ellen het huis aan de Lijsterlaan toch weer heeft verkocht en dat ze samen met Bas heeft besloten het kind gezamenlijk op te voeden.

Thema en motieven:

Thema:

Wanneer je geestelijk niet in orde bent, dan kun je de stomste dingen doen in een opwelling en totaal ondoordacht, dingen die je normaal gesproken niet zou doen.

Motieven:

- Ellen's moeder zou als zij geestelijk wel in orde was geweest nooit zo geobsedeerd zijn door God.
- Normaal gesproken zorg je er niet voor dat je kinderen dood gaan in de veronderstelling dat ze dan een beter "leven" zullen hebben.
- Het gebeurd onder normale omstandigheden ook niet dat je van 1 van je kinderen het bestaan even "vergeet".
- Als mensen manische depressief zijn, dan kunnen ze het ene moment heel vrolijk zijn en het andere moment opeens kampen met zelfmoordpogingen. Dit heb je ook met sommige andere psychische patiënten, dus het is goed mogelijk dat Ellen's moeder daaraan lijdde en daardoor die beslissing om zichzelf, haar man en enkele van haar kinderen van het leven te ontnemen.
- Ondere normale omstandigheden doe je soms ook wel eens iets in een opwelling, maar vaker wel iets doordachter, dan iemand die geestelijk al niet in orde is en daardoor totaal niet helder denkt.

Structuurelementen:

Perspectief:

De verteller is een Subjectief, want je ziet het verhaal voornamelijk uit de ogen van de hoofdpersoon verteld en vanaf de kant van de verteller die op zijn buurt het verhaal ook meer van de kant van Ellen laat zien en niet vanuit meerdere personen.

Argumentatie:

Het verhaal wordt verteld door een ik persoon en door een verteller. Ellen spreekt als de 'ik' persoon, maar de gebeurtenissen waar Ellen niet bij is spreekt een verteller. V.b. Ik persoon: 'Ik had me met een stapel kussens gemakkelijk gemaakt op Kesters bed.' " In haar paniek en opwinding heeft mijn moeder me niet gemist. Mijn bestaan was haar eenvoudig ontschoten. Als ze ook maar één tel had kunnen pauzeren om te denken: Ellen!, dan had ik dat drie kilometer verderop, op het stille strand, gevoeld of misschien zelfs gehoord. Maar mijn moeder is mij vergeten." V.b. Verteller: 'Terwijl Frits van Bommel leerde hoe je fiches maakte...'

Dit perspectief zorgt voor een hoge betrokkenheid, want je kunt je helemaal in de beschreven situatie van de hoofdpersoon inleven en voelt ook echt mee met Ellen. De betrouwbaarheid daarentegen is laag, want je ziet het verhaal bijna alleen van Ellen's kant. Om een voorbeeld te geven: Ik kan mevr. x wel een trut vinden, terwijl iemand anders haar misschien wel een heel tof mens vindt en het goed met haar kan vinden. Wanneer je een karakter beschrijving van iemand voorkrijgt gegeven door één persoon, dan geeft dat nog geen realistische beeld van hoe iemand echt is.

Ik denk dat de auteur voor dit perspectief heeft gekozen, om voor een grotere betrokkenheid te zorgen en daar is ze dan ook goed in geslaagd. Ik vind dit een goede keuze, omdat dit echt een boek is waarbij je je kunt inleven in de situatie van de hoofdpersoon, in dit geval Ellen, waardoor je je erg betrokken voelt bij het verhaal.

Spanning:

A) Ik vind de spanning goed opgebouwd.

B) Wat het hele gebeuren natuurlijk wel spannend maakt is dat je pas aan het einde van het boek te weten krijgt wat er allemaal is gebeurd, Dit zorgt ervoor dat je blijft verder lezen, omdat je dat nou eenmaal graag wilt weten. ik vind dat het op een goede manier is uitgewerkt. Door middel van de flashbacks werd er spanning opgebouwd, en ik werd steeds nieuwsgieriger naar wat er nou was gebeurd. Dit kom je pas bijna aan het eind van het boek te weten.

C) Het verhaal wordt voornamelijk vanuit één persoon bekeken en dat zorgt er toch voor dat het iets minder spannend wordt, dan wanneer de gevoelens en gedachten van meerdere personen aan bod komen. Dat heeft toch effect op de manier waarop je het boek leest.

Chronologie:

A) Al vanaf het begin af aan wordt het boek niet-chronologisch verteld.

De gebeurtenissen worden niet in volgorde verteld maar juist erg door elkaar met flashes. Bij de ene alinea is Ellen bijv. 12 jaar oud en bij de andere Alinea is ze weer 37 jaar oud.

B) Nee het verhaal is dus niet chronologisch verteld, want er komen de hele tijd flashbacks e.d. in het verhaal voor en er wordt een heel groot stuk overgeslagen, namelijk 25 jaar. (de Ellen van 12 tot 37) Maar je komt wel ongeveer te weten wat er is gebeurd, bijv. dat ze getrouwd is en zwanger is geraakt.

C) Dat vond ik best wel moeilijk lezen omdat je je steeds weer opnieuw in de situatie moest verplaatsen. En pas aan het einde van het boek wordt verteld hoe Ellen en Carlos in dat tehuis zijn gekomen en de anderen dood waren. Dat is best wel raar om zo te lezen omdat je dat niet verwacht.

Figuren

A) De figuren zijn open personen.

B) Vooral de gevoelens van Ellen worden zeer goed beschreven waar door je je goed kunt inleven.

" Er is niemand anders meer die mij nog als kind heeft meegemaakt. Niemand anders die zich mijn eerste fiets herinnert, mijn tekeningen die in het trappenhuis hingen, mijn rode sandalen met het gespje op de wreef. Niemand anders die heeft gezien hoe mijn moeder altijd zorgzaam de schuifjes weer strak in mijn haar stak als ze met mij op schoot met een klant zat te telefoneren. Niemand anders die mijn vader heeft zien lachen om de mop over Sam en Moos in de Kalverstraat die ik hem vertelde. Hij lachte zo hard dat zijn bril ervan besloeg, hij zette me boven op zijn bureau vol mappen en zei: ' Ellen, nog een keer.

In het bovenstaande stukje wordt meteen duidelijk dat Ellen moeite heeft met de situatie en dat ze zich best eenzaam en in de steek gelaten voelt.

C) Ik denk dat de auteur deze keuze heeft gemaakt, om de personen zo realistisch mogelijk over te laten komen, waardoor je je heel erg betrokken voelt bij de personen. Ik vind dit een goede keuze, want bij een dramatisch boek moet je je wel kunnen inleven in de situaties waar de personen doorheen gaan.

Informatie over de auteur:

Biografische gegevens

Renate Dorrestein:

Geboren: 1954

Debuut: Buitenstaanders (1983, roman)

Genres: Roman, column, autobiografisch verslag, kalenderboek

Bijzonderheid: Begon haar loopbaan als journaliste bij het weekblad Panorama

Citaat: ` Ik riep wel eens dat ik als man vast ook wel een klootzak zou zijn. Het is erg moeilijk voor mannen

het klootzakkenom te vermijden in een wereld die ze daar zoveel kans toe geeft.' (HP / De Tijd, 22-3-1996)

Recent werk: *Verborgen gebreken* (1996, roman), *Want dit is mijn lichaam* (1997, boekenweekgeschenk), *Een hart van steen* (1998, roman), *Het geheim van de schrijver* (2000, roman)

Renate Dorrestein en haar leven:

Renate Dorrestein wordt geboren in Amsterdam in 1954. Ze groeit op in een rooms-katholiek gezin. Haar vader is advocaat en haar moeder is voor haar trouwen onderwijzeres. Meteen na het behalen van haar gymnasiumdiploma in 1972 aan het Keizer Karel College in Amstelveen stort Dorrestein zich in de journalistiek. Ze volgt een stoomcursus tijdschriftjournalistiek bij uitgeverij Spaarnestad. Als achttienjarig meisje krijgt ze een aanstelling bij het weekblad Panorama. Ze werkt hier vier jaar in vaste dienst en daarna nog enkele jaren als freelance medewerkster. Met een vriendin richt ze daarna een productiebureau op waar ze bijlagen voor tijdschriften, mailings, interviews en reportages voor schrijft.

Vanaf 1982 zit ze in de redactie van het feministische tijdschrift Opzij. Voor dit blad schrijft ze talloze columns. In deze jaren is ze ook hoofdredactrice van het inmiddels opgeheven tijdschrift Mensen van nu. Ook in de tijdschriften De Tijd en Bzzlletin manifesteert Dorrestein zich als columniste. Ze probeert in haar columns bewust te provoceren om de wereld wakker te schudden.

In 1983 debuteert ze als romanschrijfster met *Buitenstaanders*, na jarenlang vergeefse pogingen haar boeken gepubliceerd te krijgen. Haar reputatie als een van de meest fantasierijke Nederlandse schrijfsters van deze tijd is met deze roman gevestigd. Nadien verschijnen er verschillende romans van haar hand, zoals *Noorderzon* (1986) en *Een sterke man* (1994).

In 1986 en 1987 is ze verbonden aan de University of Michigan als 'writer in residence'. Ze baart veel opzien in de Verenigde Staten met haar lezing *Who wants to write like a woman?*. In 1986 richt ze de Anna Bijns stichting op. Deze stichting reikt ieder jaar een prijs uit aan invloedrijke vrouwelijke auteurs.

In de Keefmanlezing in Den Bosch in 1987 maakt zij heel duidelijk wat haar wereldbeeld is: 'mannen zijn laffe, bekrompen, egoïstische, kinderachtige orgasmenjagers (...) mensen van mijn geslacht worden gekleineerd, onderbetaald, uitgelachen, misbruikt en weggemoffeld, óf als wezenloze prinsessen op de erwt geromantiseerd en geïdealiseerd'. In zowel haar columns als in haar romans komt ze hier vaak op terug.

Dorrestein voelt zich een eenling de Nederlandse literatuur. Met hedendaagse Nederlandse schrijvers voelt ze zich, naar eigen zeggen, niet verwant. Ze is volstrekt niet geïnteresseerd in moderne literatuur, verklaart ze in een interview in *Vrij Nederland*: "Ik hoor niet bij een traditie, een 'school' heet dat. Ik val overal buiten". Verwantschap voelt zij alleen met 18e en 19e eeuwse Engelstalige schrijvers en auteurs als Fay Weldon en Beryl Bainbridge die net als zij het wonderbaarlijke in hun werk samenvoegen met maatschappelijke betrokkenheid. Door hen is haar werk beïnvloed.

Een andere invloed op het werk van Dorrestein is de zelfmoord van haar zus. Deze leed jarenlang aan eetstoornissen en heeft uiteindelijk een einde aan haar leven gemaakt. Pas in de roman *Het perpetuum mobile van de liefde* (1988) schrijft ze over dit onderwerp. In de eerder genoemde Keefmanlezing spreekt ze

voor het eerst in het openbaar over de gebeurtenis en de impact die het op haar leven heeft.

Vanaf het moment waarop is vastgesteld dat ze aan de chronische vermoeidheidsziekte ME lijdt, is ook deze ziekte en het sociaal isolement waar patiënten in terecht kunnen komen een belangrijk thema in haar boeken.

Werk

"In haar columns geeft zij op een felle manier uiting aan haar feministische ideeën. Hierbij spaart zij niemand. Vooral mannen moeten het ontgelden, maar ook vrouwen en hun zwakheden worden aangepakt. Geërgerde reacties van de lezers deren haar niet. Ze is er juist op uit het publiek tegen zich in het harnas te jagen. Ze wil discussie oproepen."

Hoewel minder uitgesproken dan haar columns, vertonen ook haar romans feministisch trekken. Zij stelt daarbij stigmatiserende opvattingen over de vrouw aan de kaak, bijvoorbeeld dat de vrouw pas voor vol wordt aangezien als ze getrouwd is en kinderen heeft. Bovendien spelen mannen in haar romans over het algemeen slechts bijrollen. En dat klopt, ook in dit boek hebben de vrouwen de belangrijkste rollen.

Het plot van Dorresteins romans wordt ingewikkelder naarmate het verhaal vordert. Ze doet dit expres omdat ze het soort boeken wil schrijven dat ze zelf ook graag leest, 'boeken waarin wat te puzzelen valt, waarin nèt voldoende geïmpliceerd wordt zodat de lezer genoeg houvast krijgt om het raadsel te kunnen oplossen'. Dit keert ook weer terug in het boek "Een hart van steen", want daar kom je pas later in het boek er d.m.v. flashbacks achter wat er nou precies is gebeurd.

Vanaf het moment dat ontdekt is dat ze ME heeft, speelt ook dit thema door haar werk; het thema van ziekte en het sociale isolement waar zieke mensen zich vaak in bevinden. Dorrestein wil hiermee de kloof tussen zieke en gezonde mensen verkleinen. Ook dit valt op in het boek, want de moeder van het gezin is ook ernstig ziek, maar dan geestelijk ziek. Ze liet in het boek duidelijk zien tot in wat voor dingen die mensen in staat zijn, als ze geestelijk niet in orde zijn.

Informatie over zijn of haar populariteit:

Ik heb daar niet veel informatie over kunnen vinden. Wel weet ik dat haar boeken vaak aangeraden worden. Buiten dat had ze veel aanzien in Amerika met haar uitspraken en de discussies die ze ocriep. Ook heeft ze in Nederland Nominatie voor de Trouw Publieksprijs gekregen en dat zegt natuurlijk ook wel iets over haar populariteit.

Mijn mening over het boek:

"Ze heeft haar meisje zo moeten kwellen omdat God het wilde. Maandenlang heeft ze gedaan wat ze kon om de zonde uit dat tere lichaam te verdrijven en Ida's omgeving te zuiveren, Maar niets was goed genoeg voor God. Geen offer, hoe zwaar ook, volstond voor Hem. Hij kende geen genade. Wat kon ze in haar wanhoop anders doen dan Hem voor Zijn afzijdige houding straffen door zelf Zijn plaats op Zijn troon in te nemen? Niets Genadige God! Genadige mama, dat was de waarheid. Ze legde het Ida fluisterend uit terwijl ze een appelboor in haar vagina dreef".

Is zo'n aangrijpend boek als " een hart van steen" een aanrader?

Dit boek geeft uitstekend de werkelijkheid weer. Deze situaties gebeuren welliswaar niet zo veel, maar toch wordt het verhaal heel realistisch verteld. De personen in het boek werden goed beschreven en zulke mensen bestaan ook allemaal in het echt, dus dat maakt het verhaal natuurlijk ook realistisch.

Het is een aangrijpend boek. De gevoelens van de hoofdpersoon worden goed beschreven, waardoor je je zeer betrokken voelt bij de persoon. Je vraagt je steeds af wat er vroeger allemaal is gebeurd waardoor de personen dan ook zijn geworden wie ze zijn. Ik kon me identificeren met de hoofdpersoon en zag hier en daar dan ook overeenkomsten met hoe ik zelf ben. Buiten dat vraag je je ook de hele tijd af wat je zelf in zo'n situatie zou doen.

De structuur van het boek is hier en daar wat verwarrend. Het ene moment is Ellen 12 jaar oud en het andere moment is het weer tegenwoordige tijd en dan is ze weer 37 jaar oud. Hoewel de structuur dus verwarrend is, maakt dat het boek tegelijkertijd ook leuk om te lezen, omdat je d.m.v. flashbacks steeds meer te weten komt over wat er in het verleden is gebeurd en uiteindelijk is er iets gebeurd waar je in eerste instantie helemaal niet had verwacht. Het feit dat het boek is geschreven door voornamelijk een ik-verteller zorgt ervoor dat je een grotere betrokkenheid hebt met het boek. De spanning in het boek blijft, doordat je steeds verder wilt lezen om maar te weten te komen wat er zich in het verleden allemaal heeft afgespeeld.

Het thema van het boek is goed gekozen. Het thema is: "Wanneer je geestelijk niet in orde bent, dan kun je de stomste dingen doen in een opwelling en totaal ondoordacht, maar niet met opzet, dingen die je normaal gesproken niet zou doen". Als mensen manische depressief zijn, dan kunnen ze het ene moment heel vrolijk zijn en het andere moment opeens kampen met zelfmoordpogingen. Dit heb je ook met sommige andere psychische patiënten, dus het is goed mogelijk dat Ellen's moeder daaraan lijdde en daardoor die beslissing om zichzelf, haar man en enkele van haar kinderen van het leven te ontnemen. Andere normale omstandigheden doe je soms ook wel eens iets in een opwelling, maar vaker wel iets doordachter, dan iemand die geestelijk al niet in orde is en daardoor totaal niet helder denkt.

Verniewingsargumenten: Het gebeurt ook niet vaak dat er wordt geschreven over mensen die geestelijk niet in orde zijn en daardoor foute beslissingen maken. En dat terwijl je in de werkelijkheid toch steeds vaker hoort van gezinnen die door een ander gezinslid zijn vermoord of dat ze samen zelfmoord hebben gepleegd in de hoop op een beter "leven". Het is goed dat dit eens aan de orde komt, want het zet je wel aan het denken. Misschien kunnen we in de toekomst iemand die geestelijk niet in orde is beter in de gaten houden en sneller psychische hulp aanbieden om dit soort situaties in de toekomst tegen te gaan.

De bedoeling van de schrijfster is bij het schrijven van dit boek is waarschijnlijk geweest om mensen te laten nadenken over het leven en hoe je er mee om moet gaan. En dat wij eens wat meer aandacht zouden moeten schenken aan de mensen die geestelijk niet in orde zijn, zodat dit soort dingen gewoon niet meer kunnen gebeuren in de werkelijkheid.

Ja, ik vind dit boek een absolute aanrader. Vooral omdat het zeer realistisch wordt verteld en het een aangrijpend boek is. De spanning wordt uitstekend opgebouwd en d.m.v. flashbacks kom je erachter wat

er nou is gebeurd in het verleden. Het onderwerp is een niet veel voorkomend onderwerp, maar ook juist dat maakt het boek wel speciaal.

Dus op de vraag of "een hart van steen" een aanrader is zou ik "ja" antwoorden.